

ORJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/healthsci.2024-105189

Kekeleyen ve Kekelemeyen Çocuk Ebeveynlerinin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Karşılaştırılması: Kesitsel Çalışma

A Comparison of Multidimensional Perfectionism Levels of Parents of Stuttering and Non-Stuttering Children: A Cross-Sectional Study

^{ID} Tuba KAYA^a, ^{ID} Ramazan Sertan ÖZDEMİR^b

^aİnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Malatya, Türkiye

^bİstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, İstanbul, Türkiye

Bu çalışma, Tuba Kaya'nın 'Kekeleyen ve kekelemeyen okul çağı çocuk ebeveynlerinin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin karşılaştırılması' başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir (İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi; 2021).

Bu çalışmanın özeti, XI. Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi'nde (19-21 Mayıs 2023, İstanbul) sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Araştırma kapsamında, kekeleyen ve kekelemeyen okul çağı çocuk ebeveynlerinin genel mükemmeliyetçilik düzeylerinin ve mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından olan kendine yönelik, başkasına yönelik ve sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik düzeylerinin karşılaştırılması ve kekemelik ile ebeveyn mükemmeliyetçiliği arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırmaya 20 kekemelik olan ve 20 herhangi bir konuşma bozukluğu olmayan 6,0-12,11 yaş arasındaki toplam 40 çocuğun anne-babaları olmak üzere toplam 80 ebeveyn dâhil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak genel mükemmeliyetçiliği ve mükemmeliyetçiliğin 3 alt boyutunu değerlendiren Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmanın bulgularına göre, kekeleyen ve kekelemeyen çocuk babalarının mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark yok iken ($p>0,05$), kekeleyen çocuk annelerinin başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri, kekelemeyen çocuk annelerine göre anlamlı olarak daha yüksektir ($p<0,05$). Ek olarak, kekelemeyen çocuk ebeveynleri grubundaki annelerin genel mükemmeliyetçilik, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeylerinin babalara göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kekemelik olan çocuk ebeveynleri grubunda ise, anne ve babaların mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). **Sonuç:** Araştırma bulgularına göre kekemelik ve ebeveyn mükemmeliyetçiliği arasında ilişkili olabileceği görülmektedir. Bu ilişki, anne ve baba faktörleri ve mükemmeliyetçiliğin farklı boyutları açısından değişiklik göstermektedir. Mükemmeliyetçilik, kekemelik ile 2 yönlü ilişkisi olabilecek bir faktör olarak ilgi çekici bir alan olmaya devam etmektedir.

ABSTRACT Objective: The aim of the study was to compare the general perfectionism levels of parents of school-age children who stutter (CWS) and children who do not stutter (CWNS), and the levels of self-oriented, other-oriented, and socially predicted perfectionism, which are sub-dimensions of perfectionism and to investigate the relationship between stuttering and parental perfectionism. **Material and Methods:** A total of 80 people, including parents of 40 children, 20 of whom were parents of children who stutter and 20 of whom were parents of children without any speech disorder, were included in the study. The children's ages ranged from 6.0 to 12.11. Participants completed a demographic information form and the Multidimensional Perfectionism Scale, which assesses general perfectionism and its three sub-dimensions. **Results:** According to the findings of the study, while there was no significant difference between the perfectionism levels of fathers of CWS and CWNS ($p>0.05$), the other-oriented perfectionism levels of mothers of CWS were significantly higher than those of mothers of CWNS ($p<0.05$). In addition, it was found that mothers in the group of parents of CWNS had significantly lower levels of general, self-oriented, and other-oriented perfectionism than fathers ($p<0.05$). In the group of parents of CWS, there was no significant difference between mothers' and fathers' levels of perfectionism ($p>0.05$). **Conclusion:** According to the research findings, it is seen that there may be a relationship between stuttering and parental perfectionism. This relationship varies with respect to maternal and paternal factors and different dimensions of perfectionism. Perfectionism continues to be an interesting area as a factor that may have a 2-way interaction with stuttering.

Anahtar Kelimeler: Tutum; mükemmeliyetçilik; kekemelik

Keywords: Attitude; perfectionism; stuttering

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Kaya T, Özdemir RS. Kekeleyen ve kekelemeyen çocuk ebeveynlerinin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin karşılaştırılması: Kesitsel çalışma. Türkiye Klinikleri J Health Sci. 2025;10(3):603-11.

Correspondence: Tuba KAYA

İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Malatya, Türkiye

E-mail: tuba.kaya@inonu.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 25 Dec 2024

Received in revised form: 24 Apr 2025

Accepted: 25 Apr 2025

Available online: 26 Jun 2025

2536-4391 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşim tarzları, davranışları ve tutumları, çocuklarının kişiliği ve kendine güveninin gelişimi üzerinde olumlu ya da olumsuz önemli ve kalıcı etkiler oluşturmaktadır.¹ Ayrıca, bu tutumlar çocukların farklı durumlara verecekleri duygusal ve davranışsal tepkileri etkileyebilmektedir.²

Kekemeliğin nedenlerine ilişkin farklı kuramlar bulunmaktadır. Bu kuramlar, organik, davranışçı ve psikojenik kuramlar olmak üzere başlıca 3 kategori altında toplanabilir. Organik kuramlar kekemeliğin fizyolojik temellerine, davranışsal kuramlar kekemeliğin gelişiminde çevre etkisine odaklanırken, psikolojik kuramlar kekemeliği nevrotik bir belirti olarak ele alır.³ Ebeveyn tutumları, davranışsal ve psikolojik kuramlar içerisinde incelenebilecek yönleri sahiptir.

Ebeveyn tutumlarının kekemelik üzerindeki rolü net olarak bilinmemektedir. Ebeveyn tutumlarının ve etkileşim tarzlarının kekemeliğin oluşmasına etkisini gösteren kesin bir kanıt olmadığı sonucuna varılmıştır.⁴ Kekemeliğin ortaya çıkmasında genetik faktörlerin büyük bir etkisi olduğu kabul edilse de tek yumurta ikizlerinde uyumluluk %100 değildir; bu durum, genetik yatkınlığa ek olarak kekemeliğin ortaya çıkıp çıkmayacağını belirleyen dışsal ve içsel değişkenlerin olduğunu göstermektedir.⁵ Bu değişkenlerin, kekemeliğin ortaya çıkmasında tek başına etkisi olmasa da, kekemeliğin gidişatı ve yönetim süreci ile ilgili önemli etkilerinin olduğu kabul edilmektedir.⁶⁻⁸

Kekeleyen ve kekelemeyen çocuk ebeveynlerinin, ebeveynlik tutumları arasında farklılıklar olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalarda kekeleyen çocuk ebeveynlerinin, çocuklarına karşı daha müdahaleci, daha mükemmeliyetçi, daha disiplinli, aşırı koruyucu ve özellikle sağlık konusunda daha kaygılı olduğu gösterilmiştir.^{9,10}

Mükemmeliyetçilik, ebeveynlerin kişilik özelliklerini, çocuk yetiştirme stillerini ve çocuklarına karşı tutumlarını etkileyen önemli faktörlerden biridir.¹¹ Ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin, çocuklarının diğer davranışlarına olduğu gibi, kekelemeliklerine yaklaşımlarını ve verdikleri tepkileri etkilemesi muhtemeldir. Mükemmeliyetçi ebeveynler daha otoriterlerdir, aşırı kontrol ile karakterize edilen davranışlarda bulunurlar ve bu davranışlar çocukları-

nın kaygısının artmasına neden olabilir.¹²⁻¹⁴ Kekemelik başlangıcından sonra ebeveynlerin daha müdahaleci olma, daha kısa duraklamalar kullanma, bilgi için daha fazla talepte bulunma gibi davranışlar sergiledikleri değerlendirilmiştir.¹⁵ Ebeveyn mükemmeliyetçiliği ile kekemelik arasında doğrudan bir ilişki bulunamamasına rağmen mükemmeliyetçi ebeveyn tutumlarının, kekemeliğin şiddetini ve kalıcılığını etkileyebileceğine ve epigenetik bir özellik olarak kekemeliğe katkıda bulunabileceğine yönelik görüşler vardır.^{5,16,17} Ebeveyn tutumlarına yönelik kekemelik açısından riskli çocuklar ile yapılan boylamsal araştırma sonuçları; kekemeliği iyileşen ve kalıcı olarak devam eden çocukların ebeveyn tutumlarında farklılıklar olduğunu göstermiştir.¹⁵ Uzun dönem takipte kekemeliği kalıcı olan çocukların anneleri kekemeliğin başlamasından sonra, öncesine göre, anlamlı derecede daha müdahaleci bir iletişim tarzı sergilerken; kekemeliği iyileşen çocuk ebeveynlerinin tutumlarında kekemeliğin başlangıcından sonra anlamlı bir değişiklik olmamıştır.

Ortaya çıkan kekemelikte birlikte, ebeveynlerin çocuklarına karşı tutum ve davranışları değişebilir, konuşma becerileri konusunda yüksek standartlar belirleyebilirler ve bu durum çocuklarının konuşmasına daha kontrolcü ve baskıcı yaklaşımlarına neden olabilir.^{15,17} Bu nedenle, kekemeliği olan bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri kadar, ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri de önem kazanmaktadır.

Diğer bir açıdan, ebeveynlerin mükemmeliyetçilikleri çocuklarının mükemmeliyetçilik düzeyini de etkileyecektir. Yapılan araştırmalar, ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyi ile çocuklarının mükemmeliyetçilik düzeyleri, duygu durumları ve davranışları arasında ilişki olduğunu ve kekemeliği olan bireylerin, mükemmeliyetçiliğin bazı boyutlarında, kekemeliği olmayan bireylere göre daha yüksek mükemmeliyetçilik düzeylerine sahip olduklarını göstermiştir.^{8,18-20}

Ebeveynlerin genel davranış ve tutumlarının çocukları üzerindeki çok yönlü etkisi göz önünde bulundurulduğunda, ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve kekemelik arasındaki ilişki ilgi çekici bir konu olmaktadır. Kekeleyen bireylerin mükemmeliyetçilik

düzeylerine yönelik araştırmalar bulunmaktayken, kekeleyen çocukların ebeveyn mükemmeliyetçiliğini standart ölçekler kullanarak değerlendiren bir araştırmaya rastlanmamıştır.^{8,20,21} Bu çalışma kapsamında, ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve kekemelik arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

KATILIMCILAR

Araştırmamıza 6-13 yaş aralığında kekemeliği olan ve olmayan çocuğa sahip ebeveynler dâhil edilmiştir. Çocukların yaş aralığının belirlenmesinde kekemeliğin başlama ve kalıcı olma süreçleri göz önünde bulundurulmuştur. Kekeleyen çocukların %95'inin 5 yaşından önce kekeleymeye başladığı ve yaşı ilerlemesi ile birlikte kronikleşme ihtimalinin arttığı kabul edilmektedir.³ Tüm bu bilgilere bakılarak katılım için alt sınır olarak 6 yaş belirlenmiştir.

Çalışma grubundaki katılımcılar, çocuklarındaki kekemelik problemi nedeniyle terapi için dil ve konuşma terapistlerine başvuran ebeveynler arasından gönüllülük esasına göre seçilmiştir. Kontrol grubundaki katılımcılara ise duyurular yoluyla ulaşılmış ve çocuklarında herhangi bir konuşma problemi olmadığını belirten ebeveynler dâhil edilmiştir. Ek engelle sahip çocuğu olduğunu, psikiyatrik bir rahatsızlığı olduğunu ve/veya psikiyatrik bir ilaç kullandığını belirten, formlarda eksik verileri olan, sadece 1 ebeveynin form doldurduğu ve/veya onam formunu imzalamayan ebeveynler araştırma dışında bırakılmıştır. Bu bağlamda 7 ebeveynin verileri araştırma verilerinden çıkarılmıştır. Toplamda 20 kekemeliği olan (6 kız, 14 erkek) ve 20 kekemeliği olmayan (5 kız, 15 erkek) çocuğun anne ve babası olmak üzere toplamda 80 ebeveyn araştırmaya dâhil edilmiştir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Demografik Bilgi Formu

Katılımcılar ile ilgili bilgilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Formda, dâhil etme/dışlama kriterlerine yönelik bilgiler ve katılımcıların yaşları, eğitim durumları, çalışma durumları gibi mükemmeliyetçiliği etkileyebilecek faktörlere yönelik sorular bulunmaktadır.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)

ÇBMÖ, mükemmeliyetçiliğin önerilen 3 boyutunu (kendine yönelik mükemmeliyetçilik, başkasına yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik) değerlendirmek amacıyla Hewitt ve Flett tarafından geliştirilmiştir.²² ÇBMÖ, Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması olan Likert tipte bir ölçektir.²³

VERİLERİN ANALİZİ

Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin istatistiksel analizi Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (IBM SPSS Statistics, Sürüm 20.0, IBM Corp., ABD) yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kategorik değişkenler için tanımlayıcı istatistikler, sayı ve yüzdeler olarak, sayısal değişkenler için ise ortalama±standart sapma ve minimum-maksimum değerleri olarak sunulmuştur. Sayısal verilerin analizinde normal dağılıma uygunluk “Kolmogorov-Smirnov” ve “Shapiro-Wilk” testleri ile incelenmiş olup, sayısal verilerin tümü normal dağılım özelliği gösterdiğinden gruplar arasındaki ortalama farkları “Bağımsız Gruplar t-testi” ile incelenmiştir. Veriler %95 güven düzeyinde incelenerek p değeri 0,05’ten küçük veya eşit ise testler anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırma Etiği Standartlarına Uygunluk

Araştırmanın uygulanmasına yönelik, İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’na başvurulmuş ve 31/01/2020 tarihli, 10840098-604.01.01-E.5009 sayılı etik kurul kararı ile onaylanmış ve araştırma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmanın veri toplama aşamasında katılımcılardan bilgilendirilmiş gönüllü onam formu aracılığıyla onay alınmıştır.

BULGULAR

Demografik bilgi formu aracılığıyla alınan bilgilere göre 2 gruptaki ebeveynler arasında yaş, eğitim durumu, çalışma durumları, belirttikleri maddi durum, çocuk yaşı ve cinsiyeti değişkenleri için istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Katılımcıların ÇBMÖ’den aldıkları puanlar, kekeleyen ve kekeleyen çocuk anne-babaları ve kendi içlerinde kekeleyen çocuk anne ve babaları/ke-

kelemeyen çocuk anne ve babaları olacak şekilde ayrı ayrı karşılaştırılmıştır.

Analiz genelinde 4 sayısal veri, 2 gruplandırılmış veri olmak üzere toplam 6 veri incelenmiştir. Sayısal veriler, ÇBMÖ'den aldığı genel mükemmeliyetçilik puanı, kendine yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanı, sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik alt boyutu puanı ve başkasına yönelik mükemmeliyetçilik alt boyutu puanıdır. Gruplandırılmış veriler ise, gruplar ve ebeveyn cinsiyetleridir. Analizde kullanılan sayısal verilerin kişi sayısı, ortalama, standart sapma değerleri **Tablo 1**'de gösterilmiştir.

KEKELEYEN VE KEKELEMİYEN ÇOCUK ANNELERİNİN ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR

Kekeleyen çocuk anneleri (Grup 1.A) ve kekeleyen çocuk annelerinin (Grup 2.A) genel mükemmeliyetçilik, kendine yönelik mükemmeliyetçilik, sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p>0,05$), ancak başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p=0,0001$). Kekeleyen

çocuk annelerinin başkasına yönelik mükemmeliyetçilik puanları, kekeleyen çocuk annelerine göre anlamlı olarak daha yüksektir. Kekemeliği olan ve olmayan çocuk annelerinin ÇBMÖ'den aldıkları puanların bağımsız grup t-testi kullanılarak elde edilen verileri **Tablo 2**'de verilmiştir.

KEKELEYEN VE KEKELEMİYEN ÇOCUK BABALARININ ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR

Kekeleyen çocuk babaları (Grup 1.B) ile kekeleyen çocuk babalarının (Grup 2.B) mükemmeliyetçilik boyutlarının hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$). Karşılaştırma verileri **Tablo 3**'te verilmiştir.

KEKELEYEN ÇOCUK ANNE VE BABALARININ ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR

Kekeleyen çocuk ebeveynleri grubunun anne (Grup 1.A) ve babalarının (Grup 1.B) ÇBMÖ'den aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. Bağımsız grup t-testi sonucuna göre, kekeleyen çocukların anneleri ve babaları arasında ÇBMÖ'nün herhangi bir boyutunda istatistik-

TABLO 1: Sayısal verilerin kişi sayısı, ortalama, standart sapma ve minimum maksimum değerleri

Sayısal veriler	n	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
Genel mükemmeliyetçilik	80	114	260	181,15	31,277
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	80	41	124	89,00	19,880
Sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik	80	29	87	54,85	13,249
Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik	80	16	57	37,30	9,180

SS: Standart sapma

TABLO 2: Kekeleyen ve kekeleyen çocuk annelerinin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyi puanlarına yönelik bulgular

ÇBMÖ Puanları	Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
Genel mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	177.10	30.112	0.812	38	0.422
	Grup 2.A	20	169.50	29.044			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	85.40	20.897	0.246	38	0.807
	Grup 2.A	20	83.85	18.821			
Sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	51.35	11.165	0.611	38	0.545
	Grup 2.A	20	53.95	15.429			
Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	40.35	7.213	3.490	38	0.001*
	Grup 2.A	20	31.70	8.417			

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi

TABLO 3: Kekeleyen ve kekelemeyen çocuk babalarının çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyi puanlarına yönelik bulgular

ÇBMÖ Puanları	Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
Genel mükemmeliyetçilik	Grup 1.B	20	179,75	35,316	1,925	38	0,062
	Grup 2.B	20	198,25	24,497			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.B	20	87,45	22,745	2,008	38	0,052
	Grup 2.B	20	99,30	13,389			
Sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik	Grup 1.B	20	55,10	12,781	0,953	38	0,347
	Grup 2.B	20	59,00	13,111			
Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.B	20	37,20	9,844	0,924	38	0,361
	Grup 2.B	20	39,95	8,965			

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi

sel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). Analize ilişkin bulgular [Tablo 4](#)'te sunulmuştur.

KEKELEMEYEN ÇOCUK ANNE VE BABALARININ ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BULGULAR

Kekelemeyen çocuk ebeveynleri grubunda annelerin (Grup 2.A) ve babaların (Grup 2.B) mükemmeliyetçilik düzeyleri karşılaştırıldığında; anne ve babaların sos-

yal öngörülen mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$). Ancak genel mükemmeliyetçilik puanları ($p=0,002$) ve mükemmeliyetçiliğin diğer alt boyutları olan kendine yönelik ($p=0,005$) ve başkasına yönelik ($p=0,005$) mükemmeliyetçilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kekelemeyen çocuk annelerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri babalara göre anlamlı olarak daha düşüktür ($p<0,05$). Analize ilişkin bulgular [Tablo 5](#)'te sunulmuştur.

TABLO 4: Kekeleyen çocuk anne ve babalarının çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyi puanlarına yönelik bulgular

ÇBMÖ Puanları	Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
Genel mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	177,10	30,112	0,255	38	0,800
	Grup 1.B	20	179,75	35,316			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	85,40	20,897	0,297	38	0,768
	Grup 1.B	20	87,45	22,745			
Sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	51,35	11,165	0,988	38	0,329
	Grup 1.B	20	55,10	12,781			
Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 1.A	20	40,35	7,213	1,154	38	0,256
	Grup 1.B	20	37,20	9,844			

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi

TABLO 5: Kekelemeyen çocuk anne ve babalarının çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyi puanlarına yönelik bulgular

ÇBMÖ Puanları	Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
Genel mükemmeliyetçilik	Grup 2.A	20	169,50	29,044	-3,384	38	0,002
	Grup 2.B	20	198,25	24,497			
Kendine yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 2.A	20	83,85	18,821	-2,991	38	0,005
	Grup 2.B	20	99,30	13,389			
Sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik	Grup 2.A	20	53,95	15,429	-1,115	38	0,272
	Grup 2.B	20	59,00	13,111			
Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik	Grup 2.A	20	31,70	8,417	-3,000	38	0,005
	Grup 2.B	20	39,95	8,965			

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi

TARTIŞMA

Mevcut araştırma kapsamında, kekeleyen ve kekeleyemeyen okul çağı çocuk ebeveynlerinin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyleri Hewitt ve Flett tarafından geliştirilen ÇBMÖ'nin Türkçe versiyonu kullanılarak karşılaştırılmıştır.²²

Kekemeliğin büyük oranda genetik temelli bir bozukluk olduğu bilinse de mükemmeliyetçiliği de içerisinde barındıran çevresel ve psikolojik faktörlerin, kekemeliğin başlaması ve kalıcılığı üzerindeki etkileri ile ilgili bilgilerimiz sınırlıdır.^{5,24} Mevcut araştırma sonuçları, kekemelik ve ebeveyn mükemmeliyetçiliği hakkındaki bilgilerimizi genişleten ilgi çekici bir tablo sunmaktadır.

Mevcut araştırmanın bulgularına göre, kekeleyen çocuk annelerinin başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyleri kekeleyemeyen çocuk annelerine göre daha yüksektir ($p<0,05$). Yapılan araştırmalar kekemeliği olan çocuk annelerinin daha mükemmeliyetçi tutumlar, daha baskıcı, daha otoriter ve daha uyumsuz davranışlar sergilediklerini göstermektedir.^{4,10} Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyi, kişinin tutum ve davranışları üzerinde etkilidir.²⁵ Bu araştırmalarda gözlemlenen anne tutum ve davranışları, başkasına yönelik mükemmeliyetçiliklerinin yüksek olmasıyla ilişkili olabilir. Mevcut araştırma bulguları bu çıkarımı destekleyecek şekilde, kekeleyen çocuk annelerinin, başkasına yönelik mükemmeliyetçiliklerinin kekeleyemeyen çocuk annelerine göre daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Ebeveynlik tarzları çocukların mükemmeliyetçilik düzeylerine etki edebilir.²⁶ Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeyi yüksek olan bireyler, etraflarındaki diğer bireylerin mükemmel olmasını bekler ve bu beklentilerini karşılayamayan bireylere karşı eleştirel yaklaşır. Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve sosyal öngörülen mükemmeliyetçilik düzeyleri yüksek olan bireyler ise, kendilerine yönelik bir eleştiri unsuruna sahiptirler ve mükemmel olmaları gerektiğini veya insanların kendilerinden mükemmel olmalarını beklediklerini düşünürler.²⁵ Yapılan bir araştırmada, annelerin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeylerinin, çocukların kendine yönelik ve sosyal olarak öngörülen mükemmeliyetçilik

düzeyleri ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür.²⁷ Annelerin başkasına yönelik mükemmeliyetçiliklerinin yüksek olmasına bağlı olarak çocuklarının kekemeliklerine karşı müdahaleci ve olumsuz yaklaşımlar sergilemeleri ve daha eleştirel yaklaşımları beklenebilir. Bu bilgiler göz önünde bulundurularak yorumlandığında, annelerin çocuklarına yönelik mükemmeliyetçi yaklaşımlarının bir diğer etkisi de çocuklarının mevcut veya gelişecek olan kendi konuşmalarına karşı tutumları ve mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerine olabilir. Vanryckeghem ve ark. tarafından yapılan, kekemeliği olan çocukların erken dönemde kendi konuşmalarına yönelik olumsuz tutumlar sergilediklerini gösteren araştırma, çıkarımlarımızı destekler niteliktedir.²⁸ Ancak, çocukların bu olumsuz tutumlarının ebeveyn mükemmeliyetçiliği ile ilişkisine yönelik doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır.

Araştırmamıza dâhil edilen kekemeliği olan çocukların anneleri ve babaları karşılaştırıldığında ise, anne ve babalar arasında mükemmeliyetçilik boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir. Literatürdeki araştırmalar genel olarak anne tutumlarına yönelik yapılmıştır. Buna bağlı olarak kekemeliği olan çocuk babalarının tutumlarına ve anne baba tutumlarını karşılaştırmaya yönelik yeterli bilgi bulunmamaktadır.

Kekemeliği olmayan çocuk ebeveynleri grubunda anne ve babaların mükemmeliyetçilik düzeyleri karşılaştırıldığında ise, annelerin genel mükemmeliyetçilik, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve başkasına yönelik mükemmeliyetçilik puanlarının babalara göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kekemeliği olmayan çocuk annelerinin babalara göre daha düşük puanlar alması önemli bir bulgudur. Toplumumuzda son dönemlerde baba katılımının artmasına rağmen çocuk yetiştirmede ve bakımında annelerin rolünün daha büyük olduğu bilinmektedir.²⁹ Duygusal ilişki ve ebeveyn rolleri nedeniyle annelerin çocuklarına yönelik sergiledikleri tavırlar kekemelik açısından babalarinkine göre daha önemli ve çocuğun psikolojik ve davranışsal durumu ile daha ilişkili olabilir. Bu bulgular anne mükemmeliyetçilik düzeylerinin çocukların kekemelikleri üzerindeki etkisinin çok daha yüksek olduğunu düşündürmektedir. Anne ve baba

mükemmeliyetçiliği ile çocuk kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada; annelerin olumsuz mükemmeliyetçiliği ile çocukların kaygı düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olmasına rağmen, babalarınkiyle anlamlı bir ilişki olmadığı gösterilmiştir.³⁰ Anne faktörünün daha etkili olduğu düşüncesine bağlı olarak, daha çok anne tutumları incelenmiş olsa da araştırmalar, anne ve babaların tutum olarak benzerlik ve farklılıklar gösterebileceğini, her ikisinin de çocuk üzerinde etkili olduğunu ve anne ve baba dâhil olmak üzere her ailenin kendi içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini desteklemektedir.^{31,32}

Anne ve baba tutumları kültürel değişkenlere göre farklılık gösterebilir.³³ Bu duruma bağlı olarak anne ve babaların çocuklarının tüm gelişim süreçleri üzerindeki etki oranları da değişiklik gösterecektir. Toplumumuzda çocuk yetiştirmede ve sorumluluğunda annelerin rolünün daha büyük olması nedeniyle, annelerin çocuklarının kekemeliğine yönelik tutumları daha önemli bir yere sahip olabilir. Bu çıkarımın desteklenmesi için, bulunduğumuz kültürel yapı içerisinde kekemeliği olan çocukların anne ve baba tutum ve davranışları ölçeklere ek olarak davranışsal gözlem gibi nitel yöntemlerle de değerlendirilebilir. Kekemeliği olan ve olmayan çocuklarda annelerin ve babaların mükemmeliyetçilik düzeylerini karşılaştıracak ileri araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaptığımız araştırma, literatürdeki ebeveyn tutumları ve kekemelik ilişkisi alanındaki eksikliği kapatmaya yönelik önemli bulgular sağlamakta ve yurt içinde yapılan kekemeliğin ebeveyn mükemmeliyetçiliğiyle ilişkisine yönelik ilk araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

Araştırmamızın bulguları, kekeleyen bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri kadar, ebeveynlerin çocuklarının kekemeliğine yönelik tutum ve davranışlarını etkileyebilecek olan mükemmeliyetçilik düzeylerinin de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ancak sonuçlar yorumlanırken, katılımcı sayısının sınırlı olması ve kekemeliği olan çocuk ebeveynlerinin terapiye başvuranlar arasından seçilmiş olması göz önünde bulundurulmalıdır. Kekemelik terapisi için başvuran çocuk ve ebeveynlerin psikolojik açıdan in-

celendiği bir araştırmada ebeveynlerin yarısının kişilik bozukluğu belirtilerine sahip olduğu gözlenmiştir.³⁴ Çocukları için terapiye başvuran kişiler, mükemmeliyetçilik düzeyleri daha yüksek olan ebeveynler olabilir. Bu durum araştırmamızın bulgularının yanıltıcı olmasına neden olabilir. Elde ettiğimiz sonuçların genellenebilirliğinin artırılması ve kekemeliği olan çocuğa sahip ebeveynleri temsil edebilmesi için daha geniş katılımcılı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Ebeveynlerin kişilik özellikleri terapi sürecini de etkileyebilmektedir.³⁵ Araştırma bulguları çerçevesinde, özellikle okul öncesi ve okul çağı çocukların dil ve konuşma terapilerinde aile tutum ve davranışlarına etki edebilecek mükemmeliyetçilik düzeyleri gibi faktörlerin değerlendirilmesinin ve ailelerin terapi sürecine dahil edilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Ayrıca, Kloth ve ark.nın boylamsal olarak yaptığı, davranışsal gözleme dayalı çalışmada, kekemeliği kalıcı olan çocuk ebeveynlerinin, kekemelik başlamadan önce ve başladıktan sonra tutumlarında değişiklikler olurken, kekemeliği iyileşen grupta herhangi bir farklılık olmadığı bulgulanmıştır.¹⁰ Bu bağlamda uzun dönem takip yapılarak kekemeliği kendiliğinden iyileşen çocukların ebeveynlerinin olduğu bir grup oluşturulması ve verilere çocukların kekemelik şiddetlerinin dahil edilmesi, ebeveyn mükemmeliyetçiliği ile kekemeliğin şiddeti ve kalıcılığı arasındaki ilişki hakkında daha güvenilir bilgilere sahip olmamızı sağlayacaktır.

SONUÇ

Bu araştırmanın sonuçlarına göre; kekeleyen ve kekelemeyen çocuk ebeveynleri grupları arasında annelerin mükemmeliyetçilik seviyeleri farklılık gösterirken; babalar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kekeleyen çocuk annelerinin, başkasına yönelik mükemmeliyetçilikleri kekelemeyen çocuk annelerine göre daha yüksektir. Mevcut sonuçlar, özellikle annelerin mükemmeliyetçiliği ve kekemelik arasında bir ilişki olabileceğini göstermektedir. Annelerin başkasına yönelik mükemmeliyetçilik seviyelerinin yüksek olması, çocuklarının kekemeliklerini olumsuz etkileyecek tutum ve davranışlar

sergilemelerine neden olabilir. Bu tutum ve davranışlar dolaylı olarak çocukların kendi kekemeliklerine yönelik yaklaşımlarını etkileyebilir. Annelerin mükemmeliyetçilik seviyeleri doğrudan kekemeliğin nedenleri arasında yer almasa da kekemelik üzerinde etkili olan çevresel ve psikolojik faktörler içerisinde incelenebilir. Ebeveyn mükemmeliyetçiliği ve kekemelik arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılması için ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma

ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Tuba Kaya; **Tasarım:** Tuba Kaya, Ramazan Sertan Özdemir; **Denetleme/Danışmanlık:** Ramazan Sertan Özdemir; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Tuba Kaya; **Analiz ve/veya Yorum:** Tuba Kaya, Ramazan Sertan Özdemir; **Kaynak Taraması:** Tuba Kaya, Ramazan Sertan Özdemir; **Makalenin Yazımı:** Tuba Kaya; **Eleştirel İnceleme:** Ramazan Sertan Özdemir.

KAYNAKLAR

- Alegre A. Parenting styles and children's emotional intelligence: what do we know? *The Family Journal*. 2011;19(1):56-62. [Crossref]
- Sarwar S. Influence of parenting style on children's behaviour. *Journal of Education and Educational Development*. 2016;3(2):222-49. [Link]
- Guitar B. *Stuttering: An Integrated Approach to Its Nature and Treatment*. 4th ed. Philadelphia, Pennsylvania, USA: Lippincott Williams & Wilkins; 2012.
- Nippold MA, Rudzinski M. Parents' speech and children's stuttering: a critique of the literature. *J Speech Hear Res*. 1995;38(5):978-89. [Crossref] [PubMed]
- Starkweather CW. The epigenesis of stuttering. *J Fluency Disord*. 2002;27(4):269-87; quiz 287-8. [Crossref] [PubMed]
- Aydın Uysal A, Özdemir RS. Temperamental characteristics of children who stutter and children who recovered stuttering spontaneously. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences*. 2019;4(2):117-31. [Crossref]
- Arnold HS, Conture EG, Key APF, Walden T. Emotional reactivity, regulation and childhood stuttering: a behavioral and electrophysiological study. *J Commun Disord*. 2011;44(3):276-93. [Crossref]
- Amster BJ, Klein ER. Perfectionism in people who stutter: preliminary findings using a modified cognitive-behavioral treatment approach. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*. 2008;36(1):35-40. [Crossref] [PubMed]
- Kelly EM. Speech rates and turn-taking behaviors of children who stutter and their fathers. *J Speech Hear Res*. 1994;37(6):1284-94. [Crossref] [PubMed]
- Kloth SAM, Janssen P, Kraaimaat FW, Brutten GJ. Communicative behavior of mothers of stuttering and nonstuttering high-risk children prior to the onset of stuttering. *J Fluency Disord*. 1995;20(4):365-77. [Crossref]
- Yıldız M, Duru H, Eldeleklioğlu J. Relationship between parenting styles and multidimensional perfectionism: a meta-analysis study. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 2020;20(4):16-35. [Crossref] [PubMed]
- Flett GL, Hewitt PL, Oliver JM, Macdonald S. Perfectionism in children and their parents: a developmental analysis. In: Flett GL, Hewitt PL, eds. *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment*. 1st ed. Washington, DC: American Psychological Association; 2002. p.89-132. [Crossref] [PubMed]
- Affrunti NW, Woodruff-Borden J. Parental perfectionism and overcontrol: examining mechanisms in the development of child anxiety. *J Abnorm Child Psychol*. 2015;43(3):517-29. [Crossref] [PubMed]
- Güngör H, Buluş M. Ebeveyn mükemmeliyetçiliğinin 5-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının algılanan kaygı düzeyini öngörmekdeki rolü [The role of parent perfectionism on predicting anxiety level of 5 and 6 years old preschool children]. *PAU Egit Fak Derg*. 2016;(39):147-59. [Link]
- Kloth SAM, Kraaimaat FW, Janssen P, Brutten GJ. Persistence and remission of incipient stuttering among high-risk children. *J Fluency Disord*. 1999;24(4):253-65. [Crossref]
- Vanryckeghem M. The communication attitude test: a concordancy investigation of stuttering and nonstuttering children and their parents. *J Fluency Disord*. 1995;20(2):191-203. [Crossref]
- Zenner AA, Ritterman SI, Bowen SK, Gronhøvd KD. Measurement and comparison of anxiety levels of parents of stuttering, articulatory defective, and normal-speaking children. *J Fluency Disord*. 1978;3(4):273-83. [Crossref]
- Smith MM, Sherry SB, Gautreau CM, Mushquash AR, Saklofske DH, Snow SL. The intergenerational transmission of perfectionism: fathers' other-oriented perfectionism and daughters' perceived psychological control uniquely predict daughters' self-critical and personal standards perfectionism. *Pers Individ Dif*. 2017;119:242-8. [Crossref] [PubMed]
- Biran MW, Reese C. Parental influences on social anxiety: the sources of perfectionism. *J Am Psychoanal Assoc*. 2007;55(1):282-5. [Crossref] [PubMed]
- Brocklehurst PH, Drake E, Corley M. Perfectionism and stuttering: findings of an online survey. *J Fluency Disord*. 2015;44:46-62. [Crossref] [PubMed]
- Cangi ME. *Kekemeliği Olan ve Olmayan Ergenlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Karşılaştırılması [Yüksek lisans tezi]*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi; 2008. [Link]
- Hewitt PL, Flett GL. Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *J Pers Soc Psychol*. 1991;60(3):456-70. [Crossref] [PubMed]

23. Oral M. The relationship between dimensions of perfectionism, stressful life events and depressive symptoms in university students "test of diathesis-stress model of depression". Ankara: Middle East Technical University; 1999. [\[Link\]](#)
24. Rautakoski P, Hannus T, Simberg S, Sandnabba NK, Santtila P. Genetic and environmental effects on stuttering: a twin study from Finland. *J Fluency Disord.* 2012;37(3):202-10. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
25. Stoeber J. How other-oriented perfectionism differs from self-oriented and socially prescribed perfectionism. *J Psychopathol Behav Assess.* 2014;36(2):329-38. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
26. Soenens B, Elliot AJ, Goossens L, Vansteenkiste M, Luyten P, Duriez B. The intergenerational transmission of perfectionism: parents' psychological control as an intervening variable. *Journal of Family Psychology.* 2005;19(3):358-66. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
27. Cook LC, Kearney CA. Parent perfectionism and psychopathology symptoms and child perfectionism. *Pers Individ Dif.* 2014;70:1-6. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
28. Vanryckeghem M, Brutton GJ, Hernandez LM. A comparative investigation of the speech-associated attitude of preschool and kindergarten children who do and do not stutter. *J Fluency Disord.* 2005;30(4):307-18. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
29. Kuzucu Y. Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi.* 2011;4(35):79-91. [\[Link\]](#)
30. Besharat MA. Parental perfectionism and children's test anxiety. *Psychol Rep.* 2003;93(3 Pt 2):1049-55. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
31. Perlmann RY, Gleason JB. The neglected role of fathers in children's communicative development. *Semin Speech Lang.* 1993;14(4):314-24. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
32. Brotherson SE, Yamamoto T, Acock A. Connection and communication in father-child relationships and adolescent child well-being. *Fathering A Journal of Theory Research and Practice about Men as Fathers.* 2003;1(3):191-214. [\[Link\]](#)
33. Bornstein MH. Cultural approaches to parenting. *Parent Sci Pract.* 2012;12(2-3):212-21. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
34. Park V, Onslow M, Lowe R, Jones M, O'Brian S, Packman A, et al. Psychological characteristics of early stuttering. *Int J Speech Lang Pathol.* 2021;23(6):622-31. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
35. Park V, Onslow M, Lowe R, Jones M, O'Brian S, Packman A, et al. Predictors of lidcombe program treatment dropout and outcome for early stuttering. *Int J Lang Commun Disord.* 2021;56(1):102-15. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)